

Koray Çalışkan

koray.caliskan@radikal.com.tr

Kalbimizdeki Adnan Menderes ve Deniz Gezmiş'i barıştırmak ilk kez mümkün. Ordu siyasetin dışında

1961'de dün Menderes gayri meşru bir yargılamayı müteakip idam edildi. 11 yıl sonra Gezmiş yine gayri meşru bir yargılama sonunda asıldı. İki darbe iki sembolleşmiş kurban..

Menderes, CHP'li bir siyasetçiydi. 1931'de Aydın vekili olmuş, 1930'larda yaşanan anti-demokratik uygulamalara güçlü bir ses çıkarmamıştı. Esas muhalefetini çiftçiye topraklandırma kanunu ortaya çıkınca yapmıştı. Bir ağaydı. Karşı koydu. CHP'den ihraç edildi. 1950'de ilk CHP'siz hükümeti kurdu. Arkasında halk desteği vardı. Dört yıl sonra oyu %57'ye çıktı. İktidarı sırasında insan hakları ve fikir hürriyeti darbe üstüne darbe yedi. CHP'nin ona yaptıklarını o da karşıtları üzerinde kullanmakta beis görmedi.

Gezmiş silahlı bir hareketle halkın iktidarını kurmak, devrimci bir irade örgütleyerek sosyalist bir Türkiye hayalini gerçekleştirmek istiyordu. Ağa değildi. Memur çocuğuydu, devrimci bir ordu kuranların arasındaydı. Silahla silahlı emperyalistlere meydan okudu. "Politik mücadele yöntemlerinin en üst düzeyine şiddet politikası ve şiddet politikasının temel yöntem olduğu politik mücadeleye de silahlı mücadele diyoruz" diyen bir gelenekten geliyordu. Silaha elbette tapmadı ama eline almaktan da kaçınmadı.

Demokrasiyi başarabilecek miyiz?

Türkiye, demokrasiyle esas imtihanını önümüzdeki 10 yılda yaşayacak. İlk kez ordu kışlasında. Ancak demokrasi ordunun siyasetten uzak durmasının adı değildir. Ordunun yokluğu ya da serbest seçimlerin varlığı demokrasiyi başardığımız anlamına gelmez.

Demokratik siyasi ilkelerinizin değil, o ilkeleri hayata geçirirken kullandığınız yolların adıdır. Kendinize ister demokratik sosyalist, ister muhafazakâr demokrat deyin demokrasiye katkınız, gündelik siyasete yaptığımız müdahalelerin içeriğiyle ölçülür.

Şu anda geldiğimiz nokta ne? Erdoğan, Menderes'ten daha güçlü. Eleştiriye tahammülü pek az. Ülke yine elinde silah 'özgür dünya' hayali kuranların döktüğü kanla yıkıyor. Ovada siyasetin önu tikanıyor, dağda silahlar konuşuyor. Demokrasi her geçen gün yara alıyor. Sağcı olsun solcu olsun 'eleştiren', 'bir dakika' diyen darbe yiyor.

Ana muhalefet vekilleri bir mülteci kampına gidiyor, "Sen zabıta mısın!" tepkisiyle karşılaşılıyor, demokratik kitle örgütleri eğitim reformunu eleştiriyor, "Ringe giren yumruğu yer" deniyor, "Demokrasimiz geriliyor" diyenlere "Sen işine bak" deniyor. Eski CHP'nin kalesi yargı, yeni Ak Parti'nin direktif verebildiği bir organa dönüşüyor, Başbakan bunu rahatça söyleyebiliyor. 'İleri demokrasi' sözü öylesine ikna edici değil ki, artık iktidar partisi bile rahatça dillendiremiyor.

İkisi de çok sevildi

Kalbimizdeki Menderes ve Gezmiş'i barıştırmak ilk kez mümkün. Ordu siyasetin dışında. Ak Parti'nin dikkatli manevraları ve Türkiye toplumunun sağcısıyla solcusuyla sağduyusu sayesinde. Ancak hâlâ "Bana yapılanı ben de yaparım!" zihniyetiyle "Silahımı alır güzel dünya kurarım"

hırsları bizimle birlikte. Rövansizm bir taraftan, “ova olmazsa, elbette bomba” diğerk taraftan bizi tekrar rehin alıyor.

Zamanında demokrasiyi başarsaydık Menderes ve Gezmiş asılmazdı. Geri demokrasimiz birinin eline otoriterliği diğerkinkine silah vermişti. Yanlış anlaşılmasın, ne Gezmiş eli sopalı bir hayduttu, ne de Menderes bir faşist. Bilen bilir, ikisi de Türkiye'nin kalbine taht kurmuş iki kahraman.

Oysa ileri demokraside kahraman olmaz. Başlığa bakmayın. Onların barışması imkânsız. Ama bizim için, yani sevenleri için bir ihtimal var. Gücü eline geçiren mağdurun gaddara dönüşmesini engellemek de iyi bir dünya kurmanın kötülere öldürmekle mümkün olacağını unutmak da artık daha mümkün. Kılıçdaroğlu'nun Menderes'in kabrini ziyareti müthiş bir imkân. Gözler Ak Parti'de...

Geçmişin hatalarından ders mi çıkaracağız, travmalarını sandıklarımızda mı taşıyacağız? 'Dönülmez akşamın ufkunda' değil, 'ileri demokrasi'nin yolundayız. Vardık diyen Ak Parti'ye de yoldan çıktık diyenlere de inanan az. Demokrasinin 10. yıl marşını bestelemek kaç yıl alacak göreceğiz.